EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.1.2019
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se stanoví alternativní opatření v oblasti koordinace sociálního zabezpečení v návaznosti na vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie

(Text s významem pro EHP a Švýcarsko)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Dne 29. března 2017 oznámilo Spojené království svůj záměr vystoupit z Unie podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii. Znamená to, že nebude-li dohoda o vystoupení ratifikována, přestane se ode dne 30. března 2019 (dále jen „den vystoupení“) na Spojené království vztahovat primární a sekundární právo Unie. Spojené království se v tom okamžiku stane tzv. třetí zemí.

Dohoda o vystoupení[1] byla uzavřena mezi Unií a Spojeným královstvím a dne 25. listopadu 2018 schválena Evropskou radou (článek 50). Její ratifikace ve Spojeném království je však nejistá.

Ve sdělení nazvaném „Příprava na vystoupení Spojeného království z Evropské unie dne 30. března 2019: alternativní akční plán“[2] ze dne 13. listopadu 2018 (dále jen „sdělení o alternativním akčním plánu“) Evropská komise zdůraznila, že dohoda o vystoupení představuje nejlepší možnost pro spořádané vystoupení Spojeného království z Unie. Nebude-li však dohoda o vystoupení uzavřena, bude Unie postupovat tak, aby chránila své zájmy, a měla by ve všech oblastech zaujmout jednotný a koordinovaný přístup. Ve stejném sdělení Komise představila šest obecných zásad, se kterými by měla být alternativní opatření na všech úrovních v souladu. Jedná se o zásady, podle nichž by opatření neměla reprodukovat výhody členství v Unii ani podmínky přechodného období, jež stanoví návrh dohody o vystoupení; musí být dočasné povahy a neměla by v zásadě platit déle než do konce roku 2019; musí se jednat o jednostranná opatření Evropské unie na obranu jejích zájmů, a mohou být tedy Unií kdykoli zrušena.

Ode dne vystoupení, v případě, že nebude mezi Unií a Spojeným královstvím uzavřena dohoda o vystoupení, přestane ve vztazích mezi Unií a Spojeným královstvím platit právo Unie o koordinaci sociálního zabezpečení. To znamená, že nebudou zaručeny nároky na sociální zabezpečení pro občany Unie, na které se vztahují nebo se vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států a kteří jsou v situacích zahrnujících Spojené království (např. zde pracovali nebo pobývali v době, kdy bylo Spojené království členským státem Unie), ani občanů Spojeného království, na které se vztahují nebo se vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států.

Komise bez ohledu na scénář vždy jasně zdůrazňovala, že prioritou je ochrana občanů Unie ve Spojeném království, jakož i státních příslušníků Spojeného království v Evropské unii. Bude proto nutné, aby členské státy byly velkorysé, pokud jde o přístup ke státním příslušníkům Spojeného království, kteří již pobývají na jejich území. Očekává se, že Spojené království bude jednat stejně. S ohledem na výše uvedené je cílem tohoto návrhu zmírnit některé negativní dopady vystoupení Spojeného království z Unie, nebudou-li se Spojeným královstvím dohodnuta žádná řešení.

---

[1] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

[2] Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Příprava na vystoupení Spojeného království z Evropské unie dne 30. března 2019: alternativní akční plán (COM/2018/880 final).

Je opravdu zapotřebí zajistit, aby si osoby, které jako občané Unie vykonávaly právo na volný pohyb v rámci Unie před dnem vystoupení, zachovaly své nároky na sociální zabezpečení na základě skutečností a událostí nastalých a pojistných období či období zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti či doby pobytu dokončených před dnem vystoupení, kdy bylo Spojené království členským státem Unie. Některé základní zásady koordinace sociálního zabezpečení, které jsou zakotveny v nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (stejné posuzování, sčítání, rovnost zacházení), jakož i pravidla tohoto nařízení, která zajišťují praktický účinek provádění uvedených zásad (jako např. poměrný výpočet starobního důchodu), by měly nadále platit s ohledem na uvedené osoby, pokud jde o skutečnosti nebo události nastalé a období dokončená před dnem vystoupení. Totéž je zapotřebí v případě nároků na sociální zabezpečení osob bez státní příslušnosti a uprchlíků, na něž se vztahují nebo vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států a jež jsou v situacích zahrnujících Spojené království. Ve všech výše uvedených kategoriích jsou zahrnuti rodinní příslušníci a pozůstalí[3].

Vzhledem k tomu, že se Spojené království stane třetí zemí, další zásady a pravidla týkající se koordinace sociálního zabezpečení ode dne vystoupení již nadále platit nebudou, např. možnost vývozu peněžitých dávek, pokračující poskytování věcných dávek v nemoci a pravidla o použitelných právních předpisech.

V rámci ustanovení Smlouvy týkajících se volného pohybu Unie plně uplatnila své pravomoci, pokud jde o koordinaci systémů sociálního zabezpečení mezi Spojeným královstvím a dalšími členskými státy v souvislosti s každým výkonem práva na volný pohyb, k němuž došlo v době, kdy bylo Spojené království členským státem Unie. Členské státy proto nemohou uzavírat a uplatňovat dvoustranné smlouvy vztahující se na situace spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky a ostatními politikami Unie**

Tento návrh tvoří součást příprav Unie a jejího alternativního plánu ke zmírnění negativních dopadů vystoupení Spojeného království z Unie bez dohody o vystoupení. Návrh vychází z obecných zásad stanovených ve sdělení o alternativním akčním plánu. Konkrétně platí, že návrh nemá reprodukovat výhody členství v Unii, ani podmínky přechodného období, které by stanovila dohoda o vystoupení, a proto je jednostranný a dočasný.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Tento návrh vychází z článku 48 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), neboť se týká opatření v oblasti koordinace sociálního zabezpečení.

- **Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)**

Uplatní se zásada subsidiarity, jelikož návrh nespadá do výlučné pravomoci Unie. Cílů návrhu nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni. Je nezbytný koordinovaný přístup na úrovni Unie kvůli ochraně nároků na sociální zabezpečení získaných při výkonu práva na volný pohyb dotčenými osobami jakožto občany

[3] Komise později zváží, zda zásady stanovené v tomto návrhu budou rozšířeny na příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají v některém členském státě, na něž se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010 vztahují právní předpisy EU o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Unie. To umožní zamezit roztříštěnosti mezi členskými státy při uplatňování práva Unie, pokud jde o nároky na sociální zabezpečení, které se vztahují na skutečnosti nebo událostí nastalé a období dokončená před dnem vystoupení, a nerovnosti zacházení, pokud jde o dotčené osoby.

- **Proporcionalita**

Navrhované nařízení nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů alternativního plánu Komise, neboť zajišťuje minimální ochranu nároků na sociální zabezpečení osob, které před dnem vystoupení vykonávaly své právo na volný pohyb.

- **Volba nástroje**

Navrhovaný nástroj je nařízení. Jinými prostředky (např. sdělení či jiné právně nezávazné nástroje) by se nedosáhlo požadované úrovně právní jistoty.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

Tento návrh se přijímá v kontextu alternativních opatření, která jsou zapotřebí ke zmírnění rizik souvisejících s vystoupením Spojeného království z Unie bez dohody o vystoupení.

Evropská komise analyzovala důsledky absence takové dohody. Poté, co nejprve vyzvala k jednání členské státy, nakonec dospěla k závěru, že tento návrh je nezbytný, aby se zajistila ochrana nároků na sociální zabezpečení dotčených osob, pokud jde o skutečnosti či události nastalé a období dokončená před dnem vystoupení.

Komise diskutovala o nezbytnosti nouzových opatření s členskými státy a probírala rovněž odvětvové, právní a správní přípravné kroky v rámci takového scénáře. Za tímto účelem se ve dnech 27. listopadu a 12. prosince 2018 a 16. ledna 2019 konala zasedání pracovní skupiny Rady ve věci článku 50 a 20. prosince 2018 proběhl zvláštní odborný technický seminář o koordinaci sociálního zabezpečení.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet Unie. Jeho cílem je ochrana nároků na sociální zabezpečení dotčených osob, včetně jejich příjmu plynoucího z nároků na sociální zabezpečení a finančních prostředků členských států.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Nepoužije se.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Cílem návrhu je zajistit, aby si osoby, které jako občané Unie vykonávaly své právo na volný pohyb před dnem vystoupení, zachovaly své nároky na sociální zabezpečení související se skutečnostmi nebo událostmi nastalými a obdobími dokončenými před dnem vystoupení. Uvedené nároky by si měly zachovat i další příslušné osoby v situacích zahrnujících Spojené království před dnem vystoupení, na něž by se jinak vztahovala nařízení (ES) č. 883/2004 and 987/2009: osoby bez státní příslušnosti, uprchlíci, jakož i rodinní příslušníci a pozůstalí všech předchozích kategorií.

Článek 1 objasňuje, že definice použitelné pro účely tohoto nařízení jsou stanovené v článku 1 nařízení (ES) č. 883/2004 a v článku 1 nařízení (ES) č. 987/2009.

Článek 2 vymezuje osobní působnost navrhovaného nařízení. Zahrnuje: osoby (státní příslušníky Unie nebo Spojeného království, osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky), na které se vztahují nebo vztahovala pravidla Unie pro koordinaci sociálního zabezpečení a které jsou v situacích zahrnujících Spojené království, když bylo členským státem Unie, včetně jejich rodinných příslušníků a pozůstalých.

Článek 3 vymezuje věcnou působnost navrhovaného nařízení a upřesňuje, že se bude vztahovat na všechny oblasti sociálního zabezpečení, které jsou uvedeny na seznamu v článku 3 nařízení (ES) č. 883/2004.

Článek 4 zajišťuje rovnost zacházení s osobami, na které se vztahuje navrhované nařízení.

Článek 5 stanoví, že budou v Unii nadále platit zásady stejného posuzování a sčítání stanovené v nařízení (ES) č. 883/2004, pokud jde o jakékoli nároky, které se týkají skutečností a událostí nastalých či období dokončených před dnem vystoupení.

Článek 6 stanoví vstup v platnost a nabytí účinnosti navrhovaného nařízení.

2019/0019 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

kterým se stanoví alternativní opatření v oblasti koordinace sociálního zabezpečení v návaznosti na vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie

(Text s významem pro EHP a Švýcarsko)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 48 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 29. března 2017 Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „Spojené království“) předložilo oznámení o svém záměru vystoupit z Unie podle článku 50 Smlouvy o Evropské unii. Ode dne vstupu dohody o vystoupení v platnost, nebo v případě, že nebude uzavřena, dva roky po uvedeném oznámení, tj. počínaje 30. březnem 2019, přestanou pro Spojené království platit Smlouvy, nerozhodne-li Evropská rada jednomyslně po dohodě se Spojeným královstvím o prodloužení této lhůty.

(2) Nebude-li uzavřena dohoda o vystoupení nebo prodlouženo dvouleté období po oznámení záměru Spojeného království vystoupit dne 30. března 2019 z Unie, přestanou se na Spojené království a ve Spojeném království uplatňovat pravidla Unie o koordinaci sociálního zabezpečení stanovená v nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení [4] a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004[5].

(3) V důsledku toho se osoby, které před dnem vystoupení Spojeného království z Unie jako občané Unie oprávněně vykonávaly právo na volný pohyb zakotvené v článcích 45 a 49 Smlouvy, již nebudou moci spoléhat na tato pravidla, pokud jde o jejich nároky na sociální zabezpečení na základě skutečností a událostí nastalých a pojistných období či období zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti či doby pobytu dokončených před dnem vystoupení, které zahrnují Spojené království. Stejný

[4] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 166, 30.4.2004, s. 1).

[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 284, 30.10.2009, s. 1).

dopad pocítí i osoby bez státní příslušnosti a uprchlíci, na které se vztahují nebo se vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států a kteří jsou v situacích zahrnujících Spojené království, jakož i rodinní příslušníci a pozůstalí všech těchto kategorií.

(4) V zájmu dosažení cíle týkajícího se ochrany nároků na sociální zabezpečení pro dotčené osoby by členské státy měly nadále uplatňovat zásady Unie týkající se rovného zacházení, stejného posuzování a sčítání stanovené v nařízeních (ES) č. 883/2004 a 987/2009, jakož i pravidla v těchto nařízeních nezbytná k provedení uvedených zásad, pokud jde o dotčené osoby, skutečnosti a události nastalé a období dokončená před vystoupením Spojeného království z Unie.

(5) Aby se dosáhlo jednotného jednostranného uplatňování zásad sociálního zabezpečení v duchu rovného zacházení, je nezbytné zavést toto alternativní nařízení.

(6) Toto nařízení by se mělo použít ode dne následujícího po dni, kdy se na Spojené království a ve Spojeném království přestanou uplatňovat Smlouvy, pokud se Spojeným královstvím do uvedeného dne nedojde k uzavření dohody o vystoupení,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Definice

Pro účely tohoto nařízení se použijí definice stanovené v článku 1 nařízení (ES) č. 883/2004 a v článku 1 nařízení (ES) č. 987/2009.

Článek 2

Osobní působnost

Nařízení se použije na tyto osoby:

a) státní příslušníky některého z členských států, osoby bez státní příslušnosti a uprchlíky, na které se vztahují nebo se vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států a kteří jsou nebo byli v situacích zahrnujících Spojené království Velké Británie a Severního Irska (dále jen „Spojené království") před 30. březnem 2019, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé;

b) státní příslušníky Spojeného království, na které se vztahují nebo se vztahovaly právní předpisy jednoho nebo více členských států před 30. březnem 2019, jakož i na jejich rodinné příslušníky a pozůstalé.

Článek 3

Věcná oblast působnosti

Toto nařízení se vztahuje na všechny oblasti sociálního zabezpečení uvedené v článku 3 nařízení (ES) č. 883/2004.

Článek 4

Rovnost zacházení

Na osoby uvedené v článku 2 tohoto nařízení se použije zásada rovnosti zacházení stanovená v článku 4 nařízení (ES) č. 883/2004, pokud jde o skutečnosti nebo události, které nastaly ve Spojeném království před 30. březnem 2019.

Článek 5

Stejné posuzování a sčítání

1. Pokud jde o dávky nebo příjmy získané a skutečnosti nebo události nastalé ve Spojeném království před 30. březnem 2019, použije se zásada stejného posuzování stanovená v článku 5 nařízení (ES) č. 883/2004.

2. Pokud jde o pojistná období či období zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti či doby pobytu ve Spojeném království před 30. březnem 2019, použije se zásada sčítání stanovená v článku 6 nařízení (ES) č. 883/2004.

3. Použijí se veškerá další ustanovení nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 nezbytná k provedení zásad stanovených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku.

Článek 6

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Použije se ode dne následujícího po dni, kdy se na základě čl. 50 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii přestanou na Spojené království a ve Spojeném království uplatňovat Smlouvy.

Toto nařízení se však nepoužije, pokud do uvedeného dne vstoupí v platnost dohoda o vystoupení uzavřená se Spojeným královstvím v souladu s čl. 50 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne

Za Evropský parlament	*Za Radu*
předseda/předsedkyně	*předseda/předsedkyně*